

Nešťastná ztráta paměti

Jeden starý profesor měl přednášet o stárnutí, a tak začal: „Jsou tři známky stárnutí. Především je to zapomínání... a na ty dvě další si momentálně nemohu vzpomenout...“

Těm, kterým je určena rubrika Padesát plus, nelze upírat jedno privilegium. Čím více se vzdalují od oné pomyslné hranice označené padesátkou, tím větší právo mají na to, aby se jim stalo něco podobného, jako zmíněnému panu profesorovi. Mají právo zapomínat. Psychologové hovoří o dvou příčinách zapomínání. Buď je to důsledek nesoustředění a nepozornosti, nebo známka stárnutí. Při hlubším studiu Bible však objevíme, že jedna kategorie zapomínání pozornosti psychologů unikla. Možná proto, že je to zapomínání, které postihuje výhradně věřící. Příklad nacházíme u Izraelců, hned na začátku knihy Exodus.

Jákobovi potomci se v Egyptě během tří staletí tak rozmnožili, že přestali být bezvýznamnou „národnostní menšinou“ (1,7). Faraón je označil za nebezpečné nepřátele a postavil je pod kontrolu dozorců, kteří je začali zotročovat nucenou prací (v. 11-14). Bez slitování jim ztrpčovali život dřinou při výrobě cihel a při práci na polích. A jejich narozené chlapečky hned po porodu zabíjeli.

Pak jim ale Bůh pomohl a pozoruhodně je vysvobodil: Egypt postihly hrozné rány, Izraelci zázračně přešli moře, zatímco faraón v něm zahynul i se svou armádou. To všechno byly zážitky, které se musely hluboce vrýt do jejich mysli. Vždyť také na druhém břehu ve zbožné úctě s Mojžíšem zpívali před Bohem děkovnou píseň (Ex 15):

„Hospodin je silou a radostí ... On přinesl vysvobození ... Budeme ho ctít a chválit ...je to Bůh, který jedná ... Je snad mezi lidskými bohy někdo jako ty, Hospodine? ... Jsi Bůh, který činí zázraky ... Ve své nekonečné lásce povedeš dál svůj lid, jenž jsi vykoupil.“

Zcela jistě se jim do mysli také zapsal zážitek, který následoval hned potom, když přišli do Mara: Tři dny putovali od Rudého moře, aniž by našli pitnou vodu. A když konečně přišli k pramenu, byl hořký. Ovšem i zde jim Bůh ukázal, že o nich ví a že o ně chce pečovat. Vodu uzdravil a navíc se zavázal slibem (Ex 15,26):

„Jestliže budete pozorně naslouchat tomu, co vám jako váš Hospodin a Bůh říkám, budete-li jednat spravedlivě a budete respektovat všechna má nařízení a výnosy, nedovolím, aby vás postihly jakékoliv pohromy a nemoci, které sužovaly Egyptány. Vždyť právě já, Hospodin, jsem ten nejvyšší lékař.“

V paměti měli také uloženu vzpomínku na to, jak za necelé dva měsíce po opuštění Egypta dostali od Boha nový důkaz, že jeho slib platí: na další cestě po nehostinné poušti je začal zásobovat mánou a křepelkami. A potom následovala zkušenost za zkušeností:

Refidím – kde pro ně vytryskla voda ze skály a kde zvítězili nad na amálekitskými nepřáteli;

Sinaj – kde k nim Hospodin v náznaku svého majestátu přímo sestoupil a dal jim zákony a směrnice pro šťastný život;

stánek svatyně – nad kterým jim Bůh dnem i nocí připomínal svoji přítomnost mezi nimi.

Vzpomeňme také na zkušenost, kterou učinili v místě zvaném Tabéra (Nu 11,4nn). *„Netrvalo dlouho a přimíšená chátka, která se přidala k Izraelcům po odchodu z Egypta, zatoužila po mase a začala s nářkem provokovat: Kdybychom tak dostali alespoň kousek masa! V Egyptě jsme mívali zadarmo hojnost ryb a k nim okurky, melouny, pórek, cibuli a česnek. Ale dnes už ani nevíme, jak cokoli z toho chutná.“*

Zdeptaný Mojžíš volal k Hospodinu (v. 21-23): *„Proč mne vystavuješ takovému utrpení ... Kde mám vzít tolik masa, aby bylo pro všechny? Mám kolem sebe více než šest set tisíc mužů a ty říkáš, že jim dáš maso na celý měsíc? Vždyť by nestačilo, ani kdyby se pro ně porazila všechna izraelská stáda nebo vylovily veškeré ryby z moře. – Hospodin však Mojžíše poučil: „Myslíš si snad, že pro mě je něco takového nemožné? Zanedlouho uvidíš, jestli ti říkám pravdu nebo ne.“*

Lze se snad domnívat, že to, co čteme dále (v. 31-32) neměli uložené ve své paměti? „Náhle Hospodin zvedl vítr a přivál od moře velká hejna křepelek a nechal je padnout na zem. Bylo jich tolik, že je lidé nacházeli na všechny strany od tábora do vzdálenosti jednoho dne chůze a místy tvořily vrstvu vysokou až jeden metr. Lidé se ihned dali do sbírání a sbírali celý den i noc a ještě i celý příští den. Nikdo nenasbíral méně než deset vrchovatých košů.“

Izraelci rozhodně uložili do své paměti i to, co potom následovalo: ti největší nespokojenci – a nezdráhejme se říct „nenažranci“ – pak zemřeli na infekci ze zkaženého masa.

A co zkušenost z negebské pouště, než je napadli hadi? Bůh vyslyšel jejich prosbu, dal jim zvítězit nad Kenaanci: „Po této události pokračovali Izraelci dále kolem edómského území a vydali se od horu Hóru směrem k Rudému moři. Cestou jim ale došla trpělivost a začali obviňovat Mojžíše a dokonce i Boha: „To jste nás odvedli z Egypta proto, abychom zahynuli na poušti? Nemáme co jíst, ani se čeho napít! A tu vaši protivnou manu už nemůžeme ani cítit. Proto Hospodin poslal na celý národ jedovaté hady...“

Nezdá se vám, že Bůh jednal podivně? Všimněte si, že v tolika případech jim ve svízelných situacích přišel na pomoc, ale vždy to bylo spojeno s nějakým problémem, který stál v cestě:

V Mara jim dal vodu, ale ta byla hořká; s jeho pomocí musela být uzdravena.

V Refidímu pro ně vodu měl, ale byla uzavřena ve skále; teprve když Mojžíš na Boží příkaz udeřil do skály, vody vytryskla.

Ještě v Refidímu poslal Jozua do boje s Amálekem, měl pro ně připraveno vítězství, ale jen pod podmínkou, že po celou dobu bitvy bude mít Mojžíš v modlitbě vztyčené ruce.

Všimněte si, že všechny problémy, které před nimi vyvstaly a musely být odstraněny, se objevily jako důsledek ztráty paměti a následného reptání. Neustále ztráceli paměť nad tím, co pro ně Bůh vykonal, a zapomínali, že ho potřebují.

A co myslíte, jak to bylo s jejich reptáním, když ještě byli v Egyptě?

Tam jim denní rytmus života určovali dozorcí. Tam věděli, že se jako otroci narodili a že jako otroci zemřou. S tím byli smířeni. A protože museli tvrdě pracovat a podávat výkony, dostávali i odpovídající stravu. Otrokář faraón jim dával pouze to, co potřebovali, aby byli schopni činit zadost jeho zájmům.

Nyní ale byli v jiném postavení: Už nepatřili faraónovi, byli svobodní a jejich nový „pán“ je vedl do země, kde měli získat nový domov. Hned při prvních krocích na svobodě jim slíbil, že je tam bezpečně dovede, ovšem splnění jeho slibu bylo podmíněno jejich bezpodmínečnou poslušností a důvěrou v jeho vedení. My ale zjišťujeme, že překážkou ke splnění této podmínky byla vždy ztráta jejich paměti.

Je zajímavé – a až nepochopitelné, že ve své paměti měli výrazněji uloženy vzpomínky na egyptské maso, ryby, okurky, melouny, pórek, cibuli a česnek, než na podivuhodné věci, které Bůh v jejich prospěch učinil.

Jistě máme i my v paměti uloženy zkušenosti Božích mužů a žen, jak jsme se s nimi seznámili při čtení Bible. A vedle nich tam jsou i zkušenosti naše vlastní; někdo jich má více, někdo méně. Ovšem k paměti nestačí jejich pouhé uložení. Pokud si je podle potřeby neumíme vybavit, pak nám hrozí nebezpečí, že upadneme do stejného hříchu jako Izraelci, když zapomínali, jak velké věci pro ně a s nimi Hospodin činil.

Jako příslušníci „generace padesát plus“ máme právo něco z běžného života zapomenout. Bylo by však nešťastné, kdybychom jako věřící lidé ztratili paměť na své zkušenosti s Bohem. Taková ztráta vede k reptání, malověrnosti a ke vzdálení se od Boha. Vymažme z paměti zkušenosti, které jsme prožívali jako otroci knížete tohoto světa. Na cestě do zaslíbené země nevzpomínejme na „faraónovy ryby, okurky, melouny, pórek, cibuli a česnek“, ale s vírou vzhlížejme ke „stromu života“, ke kterému nás chce náš Pán a Spasitel již brzo dovést.

